

GYÓGYSZERÉSZETTÖRTÉNETI KÖZLEMÉNYEK

Gyógyszerészet 47. 314–319. 2003.

Megemlékezés Mikó Gyula gyógyszerész professzorról, a Debreceni Egyetem gyógyszerertárának megalapítójáról

Dr. Tatár György

A szerző megemlékezik Mikó Gyula gyógyszerész professzor munkásságáról, aki nyolcvan éve kapott kinevezést a Debreceni Egyetem Intézeti Gyógyszerertárának létrehozására és vezetésére.

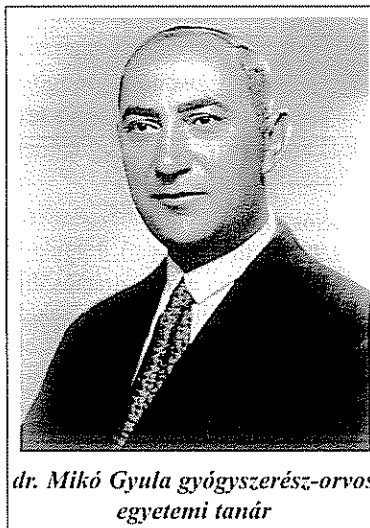
Publikációi képet adnak a sokoldalú tudós kutató munkájáról, amely elsősorban a gyógyszerészi kémia és gyógyszeranalitika területét érintette, de foglalkozott gyógyszerkészítmények stabilitásvizsgálatával és a gyógyszerek biológiai értékmérésével is. Szaklap szerkesztőként orvosi és gyógyszerészi körökben belföldön és külföldön ismerték nevét. Az orvosi diplomával is rendelkező Mikó Gyula közel három évtizeden át oktatta az orvostanhallgatókat, a gyógyszerészek részére pedig színvonalas továbbképzéseket szervezett az általa irányított intézeti gyógyszerertárban a Debreceni Egyetemen.

Életrajzi adatok

Mikó Gyula 1889. március 21-én született az erdélyi Abrudbányán. Középiskolai tanulmányait a Kolozsvári Unitárius Gimnáziumban végezte. Érettségi után a gyógyszerészi hivatást választva szülővárosában és Bánffy-hunyadon gyakornokoskodik. Gyógyszerészi oklevelet 1910-ben a Kolozsvári Egyetemen nyert, majd *Fabinyi Rudolf* professzor és *Székely Tibor* magántanár vezetésével a Kolozsvári Egyetem Kémiai Intézetében doktori disszertációt készített. Doktori értekezésének címe: A para diphenol, dimethyl és diethyl-methan nitro és amino származékairól. 1912-ben avatják doktorrá.

Még ebben az évben Budapestre kerül, s először közforgalmú patikában dolgozik. 1913-ban a Budapesti I. Honvéd Gyalogezredhez vonul be. Az első világháború kitörésekor a Budapesti I. Honvéd Kerületi Parancsnokság egészségügyi főnökének segédtsíjtje lesz, s ebben a beosztásban szolgálja végig a háborút. Katonai szolgálatának ideje alatt 1916-tól a Budapesti Orvostudományi Egyetem gyógyszerertárában dolgozik, ahová 1920-tól tanársegédi kinevezést kap. 1917-től a Budapesti Egyetem Orvosi Karára beiratkozik, s 1921-ben orvosdoktorrá avatják. Még ebben az évben *Belák Sándor* a Debreceni Egyetem Gyógyszerertan professzora intézetébe hívja tanársegédnek. A fiatal - már két diplomával rendelkező - *Mikó Gyula* az állást elfogadja, s ezzel megkezdődik három évtizeden át tartó debreceni működése.

1923-ban kinevezik a létesítendő Egyetemi Gyógyszerertár vezetőjének és megbízzák annak létrehozásával.

*dr. Mikó Gyula gyógyszerész-orvos
egyetemi tanár*

A nehéz gazdasági helyzet ellenére lépésről-lépésre sikerül a gyógyszerertár felszerelését és berendezését az akkori európai szintre fejleszteni, amihez nagyban hozzájárul *Mikó Gyula* egyénisége, fáradhatatlan munkája, továbbá azokon a külföldi tanulmányutakon szerzett tapasztalatai, amelyek megvalósítására itthon lehetőség nyílt. 1928–30-ig a Bécsi Collegium Hungaricum ösztöndíjasa, s ezen idő alatt *Wasitzky, Pauli* és *Pregl* professzorok intézeteiben dolgozott [1, 2, 3, 4]. Ebben az időszakban ismeri meg szegedi származású leendő feleségét, aki szintén a Collegium Hungaricum tagja [5]. Bé-

csi tartózkodása idején beutazza Európa nagyobb városait és az ottani egyetemeken látogatást tesz, így megfordul Grazban, Lipcsében, Jénában, Hallében, Berlinben, Hamburgban és Münsterben. Hollandiában is látogatást tesz Utrecht és Leiden egyetemlein, ahol az intézeti gyógyszerertárakat tanulmányozza. A következő útja során Párizs, London, Köln, Bonn, Heidelberg, Würtzburg és München egyetemeinek megtekintésére nyílik lehetőség. Kutató munkájáról és tudományos sikereiről belföldi és külföldi szaklapokban jelennek meg publikációi.

Mindezek elismeréseként a Debreceni Egyetem Orvoskara 1927-ben „Gyógyszerészet” tárgykerből magántanárrá habilitálta. 1932-ben „A gyógyszerrendelés és értékmeghatározás” tárgykerrel bővítették kinevezését. 1938-ban *Mikó Gyulát* a tudományos szakirodalom művelése terén elért eredményeinek elismeréseként egyetemi rendkívüli tanári címmel tüntették ki. Nevét méltatói az akkori gyógyszerészet kiemelkedő tudósaival együtt említik [2, 6, 7].

Tudományos dolgozatai a magyaron kívül elsősorban német nyelven jelennek meg, ezért is válik neve ismertté ezen a nyelvterületen, s ennek következtében a Pharmazeutische Monatshefte és a Mikrochemica Acta szaklapok szerkesztőbizottságának tagja lesz. A Debrecenben megjelenő Orvosok és Gyógyszerészek Lapjának főszerkesztője. Tudományos dolgozatainak száma meghaladja az ötvenet. Ezenkívül legalább negyven továbbképző jellegű publikációja látott napvilágot, ezek külföldi gyógyszerkönyvek ismertetései, illetve a IV. Magyar Gyógyszerkönyv kommentárja. Tudományos munkássága kiterjedt gyógyszeripari problémák megoldására. A debreceni Rex Gyógyszervegyészeti Gyár és Gyógyáru Kereskedelmi Rt. injekció gyártásának ellenőrzésében tevékenyen közreműködik, majd a BIOGAL Debreceni Gyógyszergyár létesítésénél szakértői tevékenységet fejt ki [5, 8].

Nevéhez fűződik a magyar gyógyszerpalettán közel harminc éven át eredeti magyar szabadalomként a Kőbányai Gyógyárugyár (Richter Gedeon Gyógyszerárugyár) által előállított Corrhormon injekció létrehozása és szabadalmaztatása [9, 10]. A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság 1939-ben Jakabházy emlékéremmel tüntette ki. A vezetése alatt álló Debreceni Egyetemi Gyógyszertár tevékeny szerepet játszott a hálózatban dolgozó gyógyszerészek továbbképzésében.

A háborús évek *Mikó* professzor életében is negatív változást hoznak. 1944 őszén SAS¹ behívót kap, s az egyetemi tanzászlóaljhoz nyer beosztást. A Debreceni Egyetem Orvosi Kara – kormányzati parancsra – Németországba menekül, s a hallgatókkal együtt *Mikó* professzor is elhagyja az országot. Halléba kerülnek, ahol háborús körülmények között folyik a hallgatók képzése. *Mikó Gyula* ugyanúgy, mint itthon, megtartja előadásait az orvostanhallgatóknak. Amint lehetőség adódik, visszatér Németországból. Lakásukban idegenek laknak, az egyetem biztosít szükséglakást. Az akkori rendeleteknek megfelelően igazoló bizottságnál kell megjelenie, ahol a bizottság megvizsgálja, hogy milyen körülmények között hagyta el az országot, népellenes tevékenységet kifejtett-e, ill. szélsőséges nézeteket valló párt munkájában részt vett-e. Az Egyetemi Igazoló Bizottság a benyújtott dokumentumok alapján nem igazolja, s ezzel együtt kényszernyugdíjazásra ítéli. Fellebbezést nyújt be a Népbírósághoz, s ennek következtében az igazoló bizottság határozatát megsemmisítik, s *Mikó Gyula* professzor igazolást kap, állásába visszahelyezik. Az igazságtalan határozat megváltoztatásához hozzájárulnak azoknak az üldöztetést elszenvedett kollégáknak a nyilatkozatai is, akiket *Mikó Gyula* professzor az üldöztetés idején önzetlenül segített [5, 11].

A politikai életben lejátszódó további negatív válto-

zások azt eredményezik, hogy *Mikó* professzor – valakinek vagy valakiknek – nem kívánatos személlyé válik a Debreceni Egyetemen. A polgári érzelmű, vallásos, ráadásul a politikai változásokkal nem azonosuló világhírű *Sántha* és *Went* professzorok baráti körébe tartozó tudós sorsát nem kerülheti el. Közvetlenül a Vallás és Közoktatásügyi Minisztériumba írt feljelentés képtelen vádak tucatját zúdítják *Mikó* professzor és egyik munkatársa fejére. Közel egy éven át húzódik a kétségkívül koncepciós fegyelmi eljárás, amelynek következtében 1950-ben kényszernyugdíjazzzák [11].

Az egyetem által biztosított lakást is el kell hagynia a családnak, s még alacsonyabb komfortfokozatú lakásba kell költözniük. Ezt a megaláztatást, de különösen a kényszerpihenőt a folyamatosan dolgozó, alkotó munkát végző tudós már nem tudja elviselni. A megpróbáltatások aláássák egészségét, a bezártság, a munka hiánya, a laboratóriumok, a kollégák távolléte egészségi állapotának olyan gyors romlását eredményezik, hogy alig egy évvel nyugdíjba küldése után 1951. február 26-án meghal.

Temetésén a Debreceni Egyetem nem képviselteti magát. A „Gyógyszerészet” folyóirat elődjében az „A Gyógyszerész” c. szaklapban méltatás nem jelenik meg munkásságáról.

Mikó Gyula professzor egy korszak áldozata volt, s tudós élete méltatlan befejezést nyert. Nekünk, az utókor képviselőinek kötelessége feltárni és megismertetni a jelenkorral a gyógyszerészeti tudományokat magas szinten művelő, de bármilyen okból elfelejtett elődeink életét és munkásságát, mint például *Mikó* professzorét.

Több mint ötven éve a temetésén a gyógyszerész társadalom hivatalosan nem volt jelen, ezért is helyezem képletesen e rövid szerény méltatást koszorúként az általam nagyra becsült tudós sírjára. Emlékét azért is kellene ápolnunk, mert nevét külföldön is ismerik. A közelmúltban a Szász Tudományos Akadémia azzal a kéréssel fordult a Debreceni Egyetem Könyvtárához, hogy az általuk kiadott lexikonban szeretnék felfrissíteni a *Mikó Gyuláról* meglévő életrajzi és tudományos munkásságára vonatkozó adataikat, s ehhez segítséget kértek.

Debrecen város híres gyógyszerészeiről patikákat neveztek el, ezzel is emléket állítva a nagy elődöknek. *Mikó Gyula* esetében ez még nem történt meg. Méltó lenne tudós életéhez egy róla elnevezett, s évente kiadásra kerülő emlékérem alapítása, amit Hajdú-Bihar megyében tevékenykedő, magas szintű szakmai vagy tudományos munkát végző gyógyszerészek közül a legkiválóbbak egyike kapna meg.

A Debreceni Egyetem gyógyszertárának alapítója és vezetője

¹ SAS behívó: A II. Világháború idején bevezetett, azonnal végrehajtandó katonai behívóparancs

A Debreceni Egyetem Orvoskarának átadására 1918. október 23-án került sor. Az egyes klinikák – a

háborús események okozta gazdasági nehézségek miatt – még nem készültek el, illetve nem voltak működőképesek. Átadásuk 1923–1927-ig folyamatosan történt [3]. Az elkészült és működő klinikák gyógyszerellátását az első években a Debreceni Rex Gyógyszergyár végezte [8]. A gyógyszer-tár felállítása először az 1921. december 15-én megtartott kari ülésen kerül szóba, amikor *Belák Sándor* professzor írásban terjeszti be javaslatát. „Határozza el a kar, hogy az egyetemi gyógyszer-tár felállítása iránt megteszi a szükséges lépéseket. Ezen lépések megtételére bizottságot küldjön ki és tegye feladatává ezen bizottságnak elsősorban azt, hogy a gyógyszer-tár felszerelési és üzemi költségeinek a jövő évi költségvetésbe való beállítását a költségvetés ügyében tartandó értekezleteken szorgalmazza” [12].

Mikó Gyula megfelelő személy volt a gyógyszer-tár létrehozására és annak vezetésére, ezért az 1923. május 3-án tartott rendes kari ülésen *Belák* professzor javaslatot tesz a gyógyszer-tár felállításához szükséges tizenötmillió korona biztosítására és egyben javasolja, hogy *Mikó Gyula* tanársegédet a gyógyszer-tár vezetőjévé nevezzék ki, ami meg is történik [13]. A gyógyszer-tár *Mikó Gyula* irányítása mellett elkészül, s 1924-ben megkezdí működését, de nem az egyetem területén, hanem a DEMKE² néven ismertté vált szülőotthon épületében. 1925-ben költözik a Klinika területére, a Patológiai Intézet egyik tantermében működik 1925–26-ig.

A gyógyszer-tár az egyetem központi épületébe 1926-ban költözik, ahol 2002-ig üzemel. Mind az egyetem akkori vezetése, mind *Mikó* professzor átmenetinek tekinti a gyógyszer-tár működési helyét (a felvételi épületet), amely Debrecenben a Nagyerdei krt. 98. sz. alatt található. A későbbiek során az egyre több felszereléssel és berendezéssel, valamint személyzettel működő Egyetemi Gyógyszer-tár a Debreceni Horthy Miklós Közkórház gyógyszer-szükségletét is ellátja, s ezzel együtt ezer fekvőbeteg gyógyszerellátásáról gondoskodik [2].

Mikó professzor kiváló felkészültségének, rátermettségének, s nem utolsósorban az egyetem anyagi támogatásának köszönhetően a gyógyszer-tár hagyományos helyiségein és berendezésein kívül már 1932-ben a tudományos munkának lehetőséget adó laboratóriumok és felszerelések is megtalálhatók a patikában. Anorganikus mikrokémiai és fizikai-kémiai laboratórium biztosítja a különféle gyógyszer-vizsgálatok zavartalanságát mikro Dumas, mikro Kieldahl és Fuchs féle desztilláló készü-

léssel. Kolorimetriás és nefelometriás mérésekhez egy Leitz-féle universal koloriméter a gyógyszer-tár műszer-parkjához tartozik. Külön laboratóriumban az összes mikrokémiai vér és vizeletvizsgálat elvégezhető. A rendelkezésre álló refraktométer, polariméter, potenciométer elsősorban a kutatás céljait szolgálta.

A külön szinten elhelyezkedő biológiai laboratórium sem marad el az akkori európai színvonaltól. Itt találhatóak a digitális, az inzulin, a sekale, az adrenalin érték-meghatározásának az eszközei és feltételei, amely érték-meghatározások egyébként rutinszerűen folytak a gyógyszer-tárban [14].

Az 1926-ban ideiglenes helyre költözött gyógyszer-tár egészen 2002-ig ideiglenes helyen működött. Az új egyetemi gyógyszer-tár – elsősorban a Hungaropharma Rt. anyagi támogatásával – 2001–2002-ben épült fel, nem sokkal azután hogy a Debreceni Egyetemen *Mezey Géza* gyógyszerész-professzor soha el nem évülő érdemei következtében 1996-ban megkezdődött a gyógyszer-észképzés. *Mikó* professzor álma, hogy végleges, megfelelő helyet kapjon az Egyetemi Gyógyszer-tár, továbbá, hogy Debrecenben legyen gyógyszer-észképzés – közel nyolcvan év elteltével teljesedett be.

A kutató, a publikáló és lapszerkesztő, az oktató tudós

Mikó professzor tudományos munkáit tanulmányozva megállapítható, hogy azok elsősorban a kémia tárgyköréből valók, ezen belül gyógyszer-észi kémiával és gyógyszer-analitikával foglalkoznak. Egyik kutatási területe a purinvázis alkaloidák, közelebbről a teobromin, teofillin, koffein vizsgálata volt. Ezek a munkák a purinszármazékok kémiai reakcióival, tartalmi meghatározásával, a tartalmi meghatározások makro és mikro körülmények között történő kivitelezésével, valamint gyógyszerkeverékekből az egyes komponensek kvantitatív meghatározásával foglalkoztak [15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24].

Gyógyszerként használatos egyéb alkaloidák kvalitatív és kvantitatív analízise szintén kutatási területe volt. Ezek között szerepeltek: atropin, kodein, apomorfín, morfín, kinin [25, 26, 27, 28]. A szervesetlen vegyületek közül a jodidok, bromidok, kalciumkarbonát, klór, higany (II) klorid, vas tartalmi meghatározásával, vizsgálatával foglalkozott [29, 30, 31, 32, 33, 34, 35].

Sokoldalúságára jellemző, hogy a gyógyszerformákban a hatóanyag stabilitása is felkeltette érdeklődését, ilyen a digitális infusum hatóanyagának stabilitása, a pilula laxans érték-meghatározása, az inzulin oldat hatásosságának vizsgálata [36, 37, 38]. Közleményei között szerepel több gyári készítmény stabilitásának és kvantitatív meghatározásának a vizsgálata, így a Tetracor, Cardiasol, Demalgonil, Szulfonamid (p-aminobenzolszulfonamid) készítmények érték-meghatározása is [39, 40, 41].

DEMKE= Délmagyarországi Közművelődési Egylet. Az épület Debrecenben a mai Benedek téren helyezkedett el. Eredeti funkciójának megszűnése után Debrecen polgármestere az egészségügynek adta át hasznosítás céljából. Szülőotthont létesítettek az épületben, s az Egyetemi Gyógyszer-tár is itt működött, 1924–25-ben. Az épületet lebontották, s helyén a Benedek Elek Általános Iskola épült fel.

SACHSISCHE AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN ZU LEIPZIG

Poggendorff-Redaktion

Leipziger Hauptstadt, Universitätsstr. 15
Tel. (0341) 97 30 814
Fax: (0341) 97 10 222
E-mail: poggendorff@it.uni-leipzig.de

Kosuth Lajos Tudományegyetem
Egyetemi Könyvtár
Egyetem tér 1
H - 4010 DEBRECEN
Hungaria

Leipzig, den 5. September 2001

Sehr geehrte Damen und Herren,

im Band VIII des Poggendorff-Handwörterbuchs möchten wir auch die Bibliographie des Pharmazienten

Gyula (Gyula) Mikó

geboren 1899, März 21, Abrudbánya, Transylvanien,
gestorben _____
am _____
abschließen

Dieser Wissenschaftler war 1934–35 außerdem Prof. i. Univ. Debrecen, leider haben wir keine Hinweis auf seinen weiteren wiss. Werdegang. War er nach 1948 noch an der Universität Debrecen tätig? Wenn ja, in welchen Jahren?

Für die Erarbeitung unseres Manuskriptes benötigen wir folgende Informationen:

- Ehrungen, Medaillen, Auszeichnungen, Festschriften
- Biographische Aufsätze
- eine Liste seiner Publikationen ab 1949
- liegen gedruckte Schriftenverzeichnisse vor? [wo und wann erschienen?]
- seine exakten **Todesdaten** (Jahr, Monat, Tag und Ort)
- evtl. ersichtliche Nekrologe [wo und wann erschienen?]

Wir wären Ihnen außerordentlich dankbar, wenn Sie durch Ihre freundliche Unterstützung mitteilen, Leben und Werk dieses Wissenschaftlers in rechter Weise zu würdigen. Für die Nutzer des Poggendorff-Handwörterbuchs wäre es sehr hilfreich, Ihre Archiv-Signaturen für eventuelle Anfragen zu verwenden. Bitte teilen Sie uns diese, soweit vorhanden, mit.

Wir geben Sie mit vorzüglicher Hochachtung

Dipl.-Chem. Magdolna Kövöly
(Leit. v. Poggendorff-Red.)

A Lipcsei Poggendorf Szekesztőség levele, amelyben a Németországban is ismert gyógyszerész professzor, Mikó Gyula 1948 utáni tudományos munkássága és életútja iránt érdeklődik

A sokoldalú, külföldi intézetekben is tapasztalatos szerző tudós a gyógyszerészet tágabb tudományos köreiben is ismert volt. Ezért nem véletlen, hogy a bécsi *Wasicky* professzor javaslatára a „Freie Apotheker Stimmen” osztrák szaklap szerkesztősége felkéri *Mikó* professzort, hogy fejtsse ki véleményét egy olyan Gyógyszerkönyv összeállításának lehetőségéről, amely az orvosokat ismét a magisztrális gyógyszerrendelés felé irányítaná. Ez az összeállítandó gyógyszerkönyv a hatásos gyógyszerek lehető legtágabb körét tartalmazná. Hasonló témát ölel fel három részben megjelenő cikksorozata, amelyet egy gyógyszerészeknek és orvosoknak tartott előadás anyagából írt [42, 43, 44, 45].

Külön említésre méltó az embrionális szívhormonnal végzett kísérleteiről megjelent cikke, amit *Törő Imrével*, a későbbi akadémikussal együtt közöl. Ez a megfigyelés teszi lehetővé a Corhormon inj. létrehozását, amelyről már a cikkben szó esett. A megfigyelés alapja az, hogy az embrionális szívből kivonható egy termostabil anyag – amit corhormonnak neveztek el ahogyan később az ebből készült gyógyszert –, s ez az

anyag már nem működő izolált békaszíven pozitív chromo-, dromo- és tonotróp hatást mutat. Az embrionális szívből kivont hormon sokkal hatásosabbnak bizonyult, mint több európai gyógyszergyár által készített – kifejlett állatok szívéből nyert – szívregeneráló hormonkészítmény [46].

Mikó professzor egyik legjelentősebb munkája a IV. Magyar Gyógyszerkönyv Kommentárja. Az 1935-től húsz éven át érvényben lévő IV. Magyar gyógyszerkönyv volt az az utolsó kiadása gyógyszerkönyv, amely még kizárólag patikák részére készült, de az első, amely már megemlíti a gyári készítmények jelenlétét a gyógyszerertárban. Rögzíti a gyógyszerész felelősségét a gyógyszer specialitások (gyári készítmények) expediálásával kapcsolatban [47].

Mikó professzor hangsúlyozza, hogy a Kommentár megírásával a gyógyszerek patikai vizsgálatához kívánt segítséget nyújtani, valamint a gyógyszerkönyvben lévő hibákra felhívni a figyelmet. Ezáltal a gyógyszerészkollégák sok bizonytalanságtól mentesülnek a gyógyszervizsgálat során. A 639 oldal terjedelemben megjelent, két kiadást is megért Kommentár szerkesztése is úgy történt, hogy a magyarázó szöveg szembevetően elkülönüljön a gyógyszerkönyv eredeti szövegétől, amely az egyes vizsgálatok magyarázata előtt változatlan formában a Kommentárba került.

A Kommentár első fejezetei a gyógyszerek fizikai és kémiai vizsgálatának kivitelezésével és értelmezésével foglalkoznak. Ez mindössze 22 oldal. A 23. oldaltól az 590. oldalig foglalkozik a gyógyszerek vizsgálatának magyarázatával. Hasznos tudnivalóként kiegészíti a cikkelyek vizsgálatát az egyes gyógyszerek előállításával és alkalmazásával is. Az akkor még két éves egyetemi képzésben részesülő gyógyszerészek részére ezek a kiegészítések hozzájárulnak ismereteik pótlásához.

Az 590. oldaltól a 612. oldalig terjed a függelék, amely többek között a biológiai értékmérést ismerteti. A második kiadás bővebb az elsőnél; főleg a gyógyszervizsgálatokhoz nyújt több magyarázatot.

A kiadvány minden gyógyszerertárban megtalálható volt. A Kommentár erkölcsi értékét csak növeli és a szerző hozzáértését bizonyítja, hogy a szakkönyv megírásához nem állt rendelkezésre szélesebb szakmai háttér, hanem egyedül *Mikó* professzor állította össze [48, 49].

Debrecenben a Rex Gyógyszergyár anyagi és szellemi támogatásával 1930-ban Vidéki Orvosok és Gyógyszerészek Lapja címmel szakmai folyóirat ki-

adása kezdődik. A havonta megjelenő lapban az orvos és gyógyszerésztudományok legújabb eredményeiről jelennek meg cikkek, továbbképző írások, szakmapolitikai gondolatok, cikk- és könyvismertetések. *Mikó Gyula* a kezdetektől fogva a lap szerkesztőbizottságának tagja és egyben a „Gyógyszerészet, gyógyszerészi kémia, gyógyszer-hatástan” rovat vezetője. Az 1933-as év 4. számától „Orvosok és Gyógyszerészek Lapja” módosított néven megjelenő folyóiratban *Mikó* professzornak több közleménye jelenik meg, amelyekben részben kutató munkájának eredményeiről számol be, másrészt továbbképző jellegű referátumokat közöl; ezek újonnan megjelenő külföldi és magyar gyógyszerkönyv ismertetések. Az új Brit Gyógyszerkönyvet hat, míg az új Svájci Gyógyszerkönyvet tizenegy alkalommal ismerteti külön fejezetenként. Itt jelenik meg először a IV. kiadású Magyar Gyógyszerkönyv ismertetése, a Kommentár. Német és angol nyelvű szaklapokból gyakran jelennek meg referátumai. 1935-től *Mikó* professzor *Rex Ferenc* gyógyszerésszel együtt a lap gyógyszerészi részének szerkesztőjévé lép elő, miközben rovatvezetőként továbbra is tevékenykedik.

1936 áprilisától – a lap megszűnéséig – 1938 decemberig *Mikó Gyula* a lap felelős szerkesztője. A kilenc éven át minden hónapban rendszeresen megjelenő folyóiratban az orvosoknak és gyógyszerészeknek szóló cikkek megfelelő arányt képviselnek, ami a főszerkesztő munkáját dicséri.

Mikó professzor – mint a Gyógyszertani Intézet munkatársa – rendszeresen, több évtizeden át oktatott a Debreceni Egyetem Orvos Karán. Két egy éves tárgyat adott elő az ötödéves orvostanhallgatóknak. A „Gyógyszerrendelés” stúdiumot heti 2 órában, a „Gyógyszerek értékmeghatározása” tárgyat heti 3 órában. Ez utóbbi előadásának a címét „Gyógyszerek hatásértékének meghatározása”-ra módosította [14].

A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság nem tartja megfelelőnek a gyógyszerészek képzését, amit továbbképzések szervezésével kívánnak pótolni. A vallás és közoktatásügyi miniszterhez e tárgyban 1937 novemberében benyújtott javaslataik alátámasztására a következő megállapítás olvasható: „Gyógyszerészképzésünk, sajnos igen hiányos és már régen nem felel meg a kor követelményeinek”. „A gyógyszerészi továbbképzés központi bizottságának szervezeti szabályzata” elfogadásra kerül. A szervezetben három vidéki egyetem képviselője kap helyet; Debrecenből *Mikó Gyula* professzor [51].

A megbízás alapján a Debreceni Egyetemi Gyógyszertárban *Mikó* professzor vezetésével már 1938 januárjában megtartják az első gyógyszerész továbbképzést. Ettől kezdődően évente két alkalommal, tavasszal és ősszel gyógyszerész továbbképzés folyik Debrecenben egészen a háború kezdetéig. Érdemes felidézni, hogy az első továbbképzésen 42 fő, a másodikon pedig 38 fő gyógyszerész vett részt, elsősorban Debre-

cenből, Hajdú megyéből és a környező megyékből, de dunántúli hallgatók is voltak. A szervezőnek kiváló előadókat sikerült megnyerni a továbbképzés ügyének, így *Törő Imre* professzort, *Jeney Endre* professzort, *Soó Rezső* akademikust. *Mikó Gyula* minden alkalommal több előadással is szerepelt. A továbbképzéseknek szerves részét képezték a laborgyakorlatok, amelyek az Egyetemi Gyógyszertár speciális laboratóriumaiban folytak néhány fős csoportokban [2, 52, 53].

A közéleti ember

Mikó professzor közéleti tevékenységéről részben szó esett. Több tudományos társaság vezetőségi tagjává megválasztották. Így tagja lett a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság vezetőségének [54].

Az Országos Közegészségügyi Egyesület Debreceni Osztályának főtájkára, tagja a Debreceni Tisza István Tudományos Társaság Orvos- Természettudományi Osztályának. A tudományos társaságokon kívül közéleti szereplést vállalt egyházában a Debreceni Unitárius Gyülekezetben is, ahol főgondnoki tisztséget töltött be [11].

Őszinte köszönetemet fejezem ki *dr. Kun Andrásnak*, a Debreceni Egyetem Könyvtára tudományos főmunkatársának, aki a téma fontosságára figyelmemet felhívta és a szakirodalom összegyűjtésében segítséget nyújtott.

Hálásan köszönöm *Bakóczy Istvánné Mikó Juditnak*, hogy édesapjáról *Mikó Gyuláról* családi dokumentumokat rendelkezésemre bocsátott és a cikk megírásához segítséget nyújtott.

IRODALOM

1. *Varga P.*: Gyógyszerészet 19, 427 (1975) – 2. Gyógyszerészi Szemle 536, (1938) – 3. *Bot Gy., Kapusz N.*: Nyolcvan éves a debreceni orvostudomány. A Debreceni Orvostudományi Egyetem rektora, Debrecen, 1998. – 4. *Varga P.*: Gyógyszerészi Krónika, (1), 2 (1975) – 5. *Mikó Gyula* lányának szóbeli közlése – 6. Orvosok és Gyógyszerészek Lapja 8, 190 (1938) – 7. Debrecen Keletmagyarországi Napló (Napi lap) Debrecen, 1938. július 27. 2. old. – 8. *Mikó Gy.*: Orvosok és Gyógyszerészek Lapja 5, 130 (1934) – 9. Szabad Szó 2, (1946) – 10. *Zalai K.*: Gyógyszerészet, 46, 631 (2002) – 11. Hajdú-Bihar megyei Levéltár: 1099/1945; XVII. 403/e. 3d. – 12. Jegyzőkönyv a debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem Orvostudományi Karának 1921. december 15-én tartott VII. rendes kari üléséről – 13. A debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem Orvostudományi Karának 1923. évi május hó 3-án tartott XII. rendes kari üléséről. – 14. Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 8, 307 (1930) – 15. *Mikó Gy.*: Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 1, 88 (1925) – 16. *Mikó Gy.*: Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 2, 8 (1926) – 17. *Mikó Gy.*: Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 3, 127(1927) – 18. *Mikó Gy.*: Magyar Gyógyszerész-

tudományi Társaság Értesítője 5, 384 (1929) – 19. *Mikó Gy.*: Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 6, 30 (1930) – 20. *Mikó Gy.*: Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 8, 30 (1932) – 21. *Mikó Gy.*: Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 8, 34 (1932) – 22. *Mikó Gy.*: Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 8, 291 (1932) – 23. *Mikó Gy.*: Orvosok és Gyógyszerészek Lapja 4, 2. sz. (1933) – 24. *Mikó Gy.*: Orvosok és Gyógyszerészek Lapja 4, 204 (1933) – 25. *Mikó Gy. és mtsa.*: Gyógyszerészek Lapja (21), (1926) – 26. *Mikó Gy.*: Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 3, 130 (1927) – 27. *Mikó Gy.*: Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 3, 205 (1927) – 28. *Mikó Gy.*: Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 4, 392 (1928) – 29. *Mikó Gy.*: Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 1, 44 (1925) – 30. *Mikó Gy.*: Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 2, 163 (1926) – 31. *Mikó Gy.*: Gyógyszerészek Lapja (21), (1927) – 32. *Mikó Gy.*: Gyógyszerészek Lapja (5), (1933) – 33. *Mikó Gy. és mtsa.*: Gyógyszerészek Lapja (9), (1933) – 34. *Mikó Gy.*: Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 3, 115 (1927) – 35. *Mikó Gy.*: Orvosok és Gyógyszerészek Lapja 6, 126 (1935) – 36. *Mikó Gy.*: Vidéki Orvosok és Gyógyszerészek Lapja 2, 184 (1931) – 37. *Mikó Gy.*: Vidéki Orvosok és Gyógyszerészek Lapja 2, 232 (1931) – 38. *Mikó Gy.*: Orvosok és Gyógyszerészek Lapja 4, 106 (1933) – 39. *Mikó Gy.*: Orvosok és Gyógyszerészek

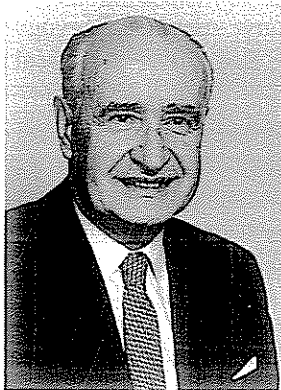
Lapja 8, 110 (1937) – 40. *Mikó Gy.*: Orvosok és Gyógyszerészek Lapja 6, 153 (1935) – 41. *Mikó Gy.*: Orvosok és Gyógyszerészek Lapja 9, 151 (1938) – 42. *Mikó Gy.*: Orvosok és Gyógyszerészek Lapja 4, 178 (1933) – 43. *Mikó Gy.*: Orvosok és Gyógyszerészek Lapja 6, 275 (1936) – 44. *Mikó Gy.*: Orvosok és Gyógyszerészek Lapja 7, 6 (1937) – 45. *Mikó Gy.*: Orvosok és Gyógyszerészek Lapja 7, 82 (1937) – 46. *Mikó Gy., Törő I.*: A gyógyászat 75, 1 (1935) – 47. *Zboray B.*: A „Magyar Gyógyszerkönyv” száz éve. Orvostörténeti Közlemények, Medicina, Budapest, 1974. – 48. *Mikó Gy.*: A IV. Magyar Gyógyszerkönyv kommentárja. „Pannónia” Könyvnyomda Vállalat, Debrecen, 1936 – 49. *Mikó Gy.*: A IV. Magyar Gyógyszerkönyv kommentárja. „Pannónia” Könyvnyomda Vállalat, Debrecen, 1940 – 50. Vidéki Orvosok és Vidéki Gyógyszerészek Lapja, majd Orvosok és Gyógyszerészek Lapja. Az 1–9. évfolyam egyes példányai – 51. Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 14, 62 (1938) – 52. *Mikó Gy.*: Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 14, 137 (1938) – 53. *Mikó Gy.*: Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 14, 662 (1938) – 54. *Horváth J.*: Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 5, 347 (1929).

Gy. Tatár: *In commemoration of Gyula Mikó the founder of the pharmacy of the Debrecen University*

Hungaropharma Rt. Debreceni Kereskedőház és Raktár, Debrecen, Kaskötő u. 3. – 4030

További tájékozási lehetőség: <http://www.mek.iif.hu/porta/szint/egyeb/lexikon/eletrajz/html/ABC09732/10547.htm>

Meghívó

A Magyar Gyógyszerészeti Társaság Győr-Moson-Sopron Megyei Szervezete **Nikolics Károly** halálának harmadik évfordulóján Emlékülést rendez

2003. szeptember 19-én

Sopronban a Pannónia Med Hotel konferencia termében.

Az emlékülés felkért előadói a tanítványok.

Előzetes program: megnyitó szeptember 19-én 10 óra.

12 óráig előadások, 12–14 óra között társas-ebéd,

14–17 óráig előadások, 17 órakor Nikolics Károly sírjának megkoszorúzása.

A rendezvény keretében vetítésre kerül Nikolics Károlyról készült film.

Jelentkezési határidő: 2003. július 31.

Jelentkezési cím: Segítő Mária Gyógyszertár, 9400 Sopron, Béke u. 13.

Részvételi díj: 5000 Ft/fő, melyet az MGYT 11708001-20530530 folyószámlájára, Nikolics Emlékülés megnevezéssel kérjük átutalni.

Hívjuk és várjuk a Kolleganők, Kollégák és a Tisztelők jelentkezését.

Mühl Nándorné
megyei szervezet elnöke